

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2006-2007

12 april 2007

VERSLAG VAN DE VLAAMSE REGERING

**Jaarlijks verslag van de Vlaamse Regering aan het Vlaams Parlement
over de verstrekte en geweigerde vergunningen voor wapens, munitie en speciaal voor
militair gebruik of voor ordehandhaving dienstig materieel en daaraan verbonden technologie**

Periode van 1 januari 2006 tot 31 december 2006

**Zesmaandelijks verslag van de Vlaamse Regering aan het Vlaams Parlement
over de verstrekte en geweigerde vergunningen voor wapens, munitie en speciaal voor
militair gebruik of voor ordehandhaving dienstig materieel en daaraan verbonden technologie**

Periode van 1 juli 2006 tot 31 december 2006

VERSLAG

**namens de Subcommissie voor Wapenhandel
uitgebracht door mevrouw Anne Marie Hoebeke
aan de Commissie voor Economie, Werk en Sociale Economie**

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Jan Roegiers.

Vaste leden:

de heren Pieter Huybrechts, Roland Van Goethem;
de heren Jan Laurys, Luc Van den Brande;
de heren Kurt De Loor, Jan Roegiers;
mevrouw Anne Marie Hoebeke, de heer Paul Wille.

Toegevoegde leden:

de heer Eloi Glorieux;
de heer Jan Loones.

Zie:

33-A (2006-2007)

– Nr. 1: Verslag van de Vlaamse Regering

INHOUD

Blz.

1. Toelichting door de minister	4
2. Bespreking.....	5

DAMES EN HEREN,

De Subcommissie voor Wapenhandel besprak op haar vergadering van 29 maart 2007 twee verslagen van de Vlaamse Regering aangaande de wapenhandel. Het betreft het jaarlijks verslag van de Vlaamse Regering aan het Vlaams Parlement over de verstrekte en geweigerde vergunningen voor wapens, munitie en speciaal voor militair gebruik of voor ordehandhaving dienstig materieel en daaraan verbonden technologie – Periode van 1 januari 2006 tot 31 december 2006, en het zesmaandelijks verslag van de Vlaamse Regering aan het Vlaams Parlement over de verstrekte en geweigerde vergunningen voor wapens, munitie en speciaal voor militair gebruik of voor ordehandhaving dienstig materieel en daaraan verbonden technologie – Periode van 1 juli 2006 tot 31 december 2006. Beide verslagen werden door de Vlaamse Regering als één document ingediend en door de subcommissie dan ook gezamenlijk besproken.

1. Toelichting door de minister

Vooraleer de eigenlijke bespreking aan te vatten, wijst minister *Fientje Moerman* op de verhoogde transparantie van het wapenrapport, waaraan ze zeer veel belang hecht. Ze denkt dat het daarom nuttig is even stil te staan bij al de wijzigingen die sinds begin 2005 aangekondigd en geïmplementeerd zijn. De rapporteringsperiodes zijn op het kalenderjaar uitgelijnd met twee semesters die starten op respectievelijk 1 januari en 1 juli, wat ook een internationale vergelijking mogelijk maakt vanaf januari 2005. De goederen zijn ingedeeld in de militaire categorieën en subcategorieën volgens de gemeenschappelijke EU-lijst van militaire goederen in plaats van de categorieën zwaar, halflicht, licht en overige met het oog op een duidelijke profilering en een Europese afstemming. Daarnaast zijn vier bijkomende categorieën gecreëerd om tegemoet te komen aan onze strengere Belgische wapenwet. Er zijn drie bijkomende categorieën bestemmingen, namelijk krijgsmacht, internationale organisatie en defensie gerelateerde industrie. Er is een maandelijkse publicatie op de website van de Vlaamse Gemeenschap sinds oktober 2005. In het rapport wordt systematisch een specifiek hoofdstuk dieper uitgewerkt. Het rapport wordt in het Engels samengevat. De indeling van de militaire subcategorieën is verfijnd in onderdelen van deze subcategorieën met aangepaste generieke omschrijving, wat tegemoet komt aan de vraag naar duidelijke profilering. Een toelichtingsnota in de maandpublicatie meldt wanneer de eindgebruiker gelegen is in een land verschillend van de eindbestemming en dat sinds juli 2006. Volkomen nieuw in Vlaanderen en Europa is de niet-verplichte maandelijkse publicatie van de vergunningen voor uitvoer

en doorvoer van goederen voor tweeërlei gebruik sedert januari 2007. De transparante verslaggeving enerzijds en de maandelijkse publicatie anderzijds maakt het iedere lezer die dat wenst mogelijk een kwalitatieve analyse van de Vlaamse buitenlandse wapenhandel te maken, wat vroeger niet mogelijk was.

Vervolgens gaat de minister in op het jaarverslag. De dienst Controle Wapenhandel (DCW) werd in 2006 uitgebreid met één ambtenaar bio-ingenieur van niveau A en één bijkomende ambtenaar van niveau B.

Het samenwerkingsakkoord tussen het federale niveau en de gewesten – waarvan 30 ontwerpversies werden gemaakt – werd door de Vlaamse Regering principieel goedgekeurd op 9 maart 2007. Het ligt op dit moment ter goedkeuring voor op het Overlegcomité. De minister noemt dat een formaliteit omdat Vlaanderen de laatste partner is die het akkoord nog moet goedkeuren. Dat akkoord verzekert de gewesten van de nodige informatie en legt de principes vast voor de vertegenwoordiging van de Belgische geledingen in de diverse exportcontroleorganismen op basis van het bevoegdheidsdomein. Dus volgens het principe in foro interno, in foro externo.

In 2006 werd eveneens het samenwerkingsakkoord tussen het federale niveau en de gewesten getekend, dat gestalte moet geven aan de uitvoering van de Chemical Weapons Convention. De taken voor onder andere de opvraging van informatie bij de industrie en begeleiding bij internationale controles zullen vanaf nu door de gewesten worden uitgevoerd, in Vlaanderen meer specifiek door de DCW.

In de beleidsbrief van 2007 zijn vier concrete situaties vermeld, waarbij het Vlaamse Vredesinstituut zijn advies dient te geven bij uitvoer van wapens. Voor het verslag van het jaar 2006 werd voor de bespreking als ‘special topic’ het protocol over kleine en lichte wapens gekozen. Deze kleine en lichte wapens maken een substantieel deel uit van de invoer. De bespreking van dit hoofdstuk benadrukt goed de noodzaak van een internationale aanpak, die in Europese regelgeving moet worden omgezet. Dit Protocol heeft als bedoeling het terrorisme te bestrijden, maar geeft ook een oplossing voor het behoud van een legale handel in wapens.

In de tweede jaarhelft van 2006 heeft het Vlaamse Gewest 96 uitvoervergunningen afgeleverd voor 63.803.890,54 euro en vier vergunningen geweigerd voor 1.343.231,71 euro. Er werden 95 invoervergunningen afgeleverd voor 22.844.390,52 euro en één vergunning geweigerd voor 3830,95 euro. Er werden 22 doorvoervergunningen verleend voor een bedrag van 61.117.736,71 euro en

twee geweigerd voor 337.533,00 euro.

Bij de uitvoer valt de uitvoer op naar de belangrijkste Europese handelspartners – Frankrijk, het Verenigd Koninkrijk, Duitsland en Italië – evenals enkele belangrijke uitvoeren naar Koeweit, Japan en Singapore. De uitvoer bestond hoofdzakelijk voor 46 percent uit visualisatieschermen, voor 10 percent uit elektronische componenten en voor 22 percent uit vervoersmiddelen.

Bij de invoer valt vooral een eenmalige uitzonderlijke invoer op van militaire voertuigen vanuit Italië ter waarde van 18 miljoen euro. De overige belangrijkste handelspartners zijn de Verenigde Staten van Amerika en in mindere mate het Verenigd Koninkrijk, Brazilië en Tsjechië.

Bij de doorvoer is 80 percent toe te schrijven aan een eenmalige en uitzonderlijke doorvoer van militaire voertuigen vanuit Liberia terug naar Zweden.

Bij de uitvoer werden vier vergunningen geweigerd. De uitvoer naar Oostenrijk werd om administratieve redenen geweigerd. De drie andere uitvoeren vanwege de toepassing van de beoordeling volgens de criteria van de EU-gedragcode.

Bij de invoer werd één vergunning geweigerd vanuit de Verenigde Staten op basis van administratieve redenen. Bij de doorvoer werden twee vergunningen geweigerd op basis van administratieve redenen.

De minister stelt een zekere stijging vast van zowel in-, uit- als doorvoer ten opzichte van 2005. Daaruit kunnen evenwel geen structurele conclusies worden getrokken. De betrokken periode is statistisch te kort.

Voor de betrokken gerapporteerde dossiers heeft de minister het positieve of negatieve advies van de administratie of van de adviescommissie vrijwel altijd gevolgd. In vier gevallen werd het dossier om administratieve redenen geweigerd door de minister ondanks een positief advies van de administratie.

2. Bespreking

De heer *Eloi Glorieux* merkt op dat het verslag over de periode van 1 januari 2006 tot 30 juni 2006 in december 2006 werd voorgesteld in de Subcommissie voor Wapenhandel. Het zevende halfjaarlijkse verslag wordt met vier maanden vertraging voorgesteld. De spreker vraagt waarom minister Moerman er niet in slaagt het rapport aan het Vlaams Parlement voor te stellen binnen een redelijke termijn van een tot twee maanden. In januari verscheen in de pers al gedetailleerde informatie uit het jaarverslag

verspreid door het kabinet. Drie weken geleden heeft het Vlaams Vredesinstituut een overzicht gepresenteerd van de wapenhandel in 2006 gebaseerd op officiële documenten en informatie van administratie en kabinet.

Mevrouw *Diane Verstraeten*, directeur-generaal van de administratie Buitenlands Beleid zegt dat het voor de administratie aanvankelijk bijzonder moeilijk was om deze verantwoordelijkheid op te nemen. Minister Moerman heeft sinds ze bevoegd is voor de Wapenhandel inspanningen geleverd om de dienst uit te breiden. Bij de overdracht van deze bevoegdheid van het federale niveau zijn geen ambtenaren overgeheveld. De administratie heeft inmiddels ervaring opgebouwd. Dit rapport komt, in tegenstelling met wat de heer *Glorieux* stelt, overigens geen vier maar drie maanden na einde van de bestudeerde periode. Het rapport werd voor eind februari in het vooruitzicht gesteld. Uiteindelijk is dat met twee weken vertraging gebeurd. Volgend jaar zal de administratie in januari een cijferrapport publiceren. In dat rapport zullen de verschillende exporttransacties opgeteld worden. Volgend jaar wordt het rapport tegen 15 januari ingediend.

Minister *Fientje Moerman* zegt dat externe instanties als het Vlaams Vredesinstituut door de maandelijkse beschikbaarheid van alle cijfers in staat zijn om snel analyses te maken. De administratie is in moeilijke omstandigheden begonnen en heeft bijkomende opdrachten gekregen zoals maandelijks verslag uitbrengen, de categorieën wijzigen, de transparantie verhogen en vanaf begin 2007 verslag opmaken over dual-usegoederen. Als vanaf januari volgend jaar een cijfersverslag wordt gepubliceerd, beschikt iedereen over alle nodige informatie om conclusies te trekken.

De heer *Eloi Glorieux* kan alleen maar vaststellen dat men drie jaar na de regionalisering van de wapenhandel georganiseerd raakt. Hij spreekt zich niet uit over de vraag of dat lang of kort. Hij gaat er liever van uit dat het in de toekomst zal beteren.

Minister *Fientje Moerman* zegt dat Vlaanderen niet slecht scoort bij vergelijkingen met Wallonië en het federale niveau.

De heer *Eloi Glorieux* vraagt hoe de samenwerking tussen de gewesten en de federale overheid verloopt, op het vlak van administratie, gegevensoverdracht, expertise-uitwisseling enzovoort. Aan welke internationale fora heeft het Vlaamse Gewest als deel van de officiële Belgische delegatie, deelgenomen?

Het rapport bevat dezelfde informatie als de vorige rapporten. Er is duidelijk vooruitgang op het vlak van transparantie. Anderzijds blijft het beleid op sommige vlakken in hetzelfde bedje ziek. Er wordt

nog steeds geëxporteerd naar landen als Colombia, Israël, Pakistan, India, de Verenigde Staten. De spreker zal zijn bezwaren niet herhalen maar beklemtoont dat hij ze handhaaft. Het is niet omdat Israël de wapens zelf niet gebruikt maar ze uitvoert, dat export verantwoord is. Op die manier steunt Vlaanderen de Israëlische wapenindustrie. De bezwaren van de spreker tegen uitvoer naar India en Pakistan blijven ook dezelfde: visualisatieschermen voor India, vliegtuigonderdelen voor Pakistan, twee landen met een atoombom. Helpen aan de uitbouw van hun krijgsmacht betekent helpen aan de opbouw van hun nucleaire slagkracht. Ook door de uitvoer naar de Verenigde Staten wordt de Europese gedragscode geschonden. De Verenigde Staten is een land in oorlog, een oorlog die niet compatibel is met het Handvest van de Verenigde Naties.

Nu argumenteert het beleid dat er moet bewezen worden dat de uitgevoerde wapens effectief in het conflict worden ingezet. Die interpretatie is niet logisch, de goede redenering verloopt omgekeerd: bij export moet er vooraf zekerheid zijn dat de wapens niet gebruikt zullen worden in een illegale oorlog. Heeft de minister de garantie dat de Verenigde Staten niets van de materialen, de technologie of de onderdelen in de illegale oorlog in Irak gebruikt?

Wat is de reactie van de minister op de bemerking van het Vredesinstituut dat de Verenigde Staten een bevriende natie is maar dat goederen die naar daar geëxporteerd worden, doorgevoerd worden naar andere landen waar Vlaanderen niet rechtstreeks aan zou leveren? Hoe kan dat voorkomen worden?

In het verslag staat dat voortaan de notie eindgebruiker zal worden gehanteerd. Dat zegt meer dan bestemming. Vaak zijn bestemming en eindgebruiker dezelfde, in vele andere gevallen niet. De spreker denkt dat het interessant is beide te vermelden. De defensiegerelateerde industrie kan per definitie geen eindgebruiker zijn. Zij verkoopt immers door aan een klant, die de eindgebruiker is. Ook dan is de eindgebruiker bekend. Het bedrijf maakt dergelijke grote wapensystemen immers alleen op bestelling.

De heer *Kurt De Loor* is tevreden over de grotere transparantie en de goedkeuring van het samenwerkingsakkoord tussen de gewesten en de federale overheid. Hij zal niet focussen op individuele dossiers, ook al valt er wat te zeggen over leveringen aan India, Pakistan, Nigeria, Angola, Israël, Rusland en Turkije. De spreker deelt de mening van het Vlaams Vredesinstituut dat daarover in zijn jaarrapport opmerkingen gemaakt heeft. Hij verwacht dat de minister in haar repliek aandacht zal besteden aan de mening van het Vlaams Vredesinstituut.

De heer De Loor zal focussen op de vergunningen

voor het Midden-Oosten en de opmerkingen van het Vlaams Vredesinstituut in zijn jaarrapport over het vergunningenbeleid. Dat jaarrapport is een puike prestatie. Vorige zomer zijn er twee vergunningen afgeleverd voor export aan Israël. Daarover is al gediscuteerd in de commissievergadering van december (zie *Parl. St.* VI. Parl.2006-07, nr. 33/2). Uiteindelijk was er geen probleem omdat er duidelijkheid kwam over de eindgebruiker van de apparatuur. Op die commissievergadering is ook voorgesteld om wapenleveringen naar landen in het Midden-Oosten met de grootste omzichtigheid te behandelen en elke levering aan die regio als gevoelig te beschouwen. De parlementsleden hebben toen ook voorgesteld dat aan het Vredesinstituut een algemeen advies over het Midden-Oosten en de opportuniteit van wapenvergunningen aan die regio zou worden gevraagd. De minister heeft geen gevolg gegeven aan die vraag.

Het jaarrapport van het Vlaams Vredesinstituut merkt over de wapenhandel op dat het vergunningenbeleid wel degelijk problematische kantjes vertoont. Als de bestemming een bevriend land is, is er geen verdere bepaling van de eindgebruiker nodig. In dat geval volstaat voor de Vlaamse overheid het internationale invoercertificaat van het importerende land. Volgens de onderzoeker Nils Duquet opent dat een poort voor leveringen aan landen waarnaar Vlaanderen in principe niet zou exporteren.

In tweede instantie is er ook een controleprobleem voor de niet-bevriende landen. Voor die landen moet niet de overheid maar de invoerder verklaren wie de uitvoerder is. De invoerder moet er zich toe verbinden dat de goederen niet opnieuw geëxporteerd zullen worden. Van een daadwerkelijke controle is er in dat geval dus niet echt sprake.

Als uit de feiten zou blijken dat er, zij het dan op indirecte wijze, wel degelijk meer militaire producten in het Midden-Oosten worden gesleten, is de huidige regeling hypocriet. Het Midden-Oosten is een van de gevaarlijkste regio's ter wereld, de huidige houding van Vlaanderen is dan niet acceptabel. Als voorgaande redenering klopt, mag Vlaanderen die gang van zaken niet tolereren. Het kan niet zijn dat regeringen van niet-bevriende landen niet op de hoogte zijn van leveringen of vergunningen, laat staan dat ze de mogelijkheden of de wil hebben om te verifiëren wat het land inkomt en uitgaat. Elke overheid die naam waardig, moet daaruit passende conclusies trekken en haar vergunningenbeleid aanpassen.

Ook voor sommige EU-landen rijst er een probleem. De criteria van de EU-gedragscode worden in elk land anders geïnterpreteerd. Daarenboven is de exportwetgeving niet even degelijk in alle landen. De

spreker denkt in het bijzonder aan landen in Centraal en Midden-Europa. Kortom, de opmerkingen van het Vredesinstituut verdienen een degelijk en omstandig antwoord van de minister. Het rapport spreekt van vijf percent export naar het Midden-Oosten. Dat zou veel hoger kunnen zijn.

De heer *Roland Van Goethem* heeft geen bezwaren tegen de leveringen noch tegen de ontvangende landen. Hij vindt het wel een probleem dat er, drie jaar na de bevoegdheidsoverdracht, nog altijd geen decreet is. Er worden er drie of vier voorbereid, maar het parlement heeft nog niets ontvangen. Met de huidige bonte coalitie is het niet gemakkelijk om eensgezindheid te bereiken. De minister ligt nogal eens onder vuur. Vlaanderen mag zich echter niet blijven baseren op federale wetten, het heeft nu de bevoegdheid en moet zijn verantwoordelijkheid nemen. De spreker stelt voor om de opmerkingen van het Vlaamse Vredesinstituut te negeren.

Bij de voorstelling van het rapport heeft hij al een keer gesuggereerd aan de mensen van het Vredesinstituut om de impact van de export van wapens – al heeft hij nog nooit iemand zien doden met een beeldscherm – op de Vlaamse industrie en het Vlaamse onderzoek eens na te gaan. De producten van de sector worden in eerste instantie militair gebruikt, maar er zijn ook spin-offs naar civiele toepassingen. Het lid waarschuwt ertegen om het kind met het badwater weg te gooien. Men moet niet heiliger willen zijn dan de paus.

Het klopt dat er is uitgevoerd naar de Verenigde Staten maar bij zijn weten zijn er nooit embargo's uitgesproken tegen dat land door de VN of andere organisaties. Hij vraagt zich daarom af waarom we niet naar de VS zouden mogen uitvoeren.

Tot slot heeft hij nog een boodschap voor het Vlaams Vredesinstituut. Hij herinnert zich dat enkele jaren geleden een bezoek werd gebracht aan het Clingendael Instituut in Nederland. Het Vlaamse Instituut wou zich namelijk daaraan spiegelen, maar om daar te raken, is er nog een lange weg af te leggen, meent de heer Van Goethem. Om diezelfde expertise in huis te halen moet men in eerste instantie met beide voeten op de grond staan en kijken wat er echt gaande is in de 'boze wereld' buiten het parlement. Hij pleit ervoor de dingen in hun juiste context te zetten en rapporten af te leveren die een maatschappelijke en diplomatische visie waar kunnen maken in de plaats van in een ivoren toren te zitten.

De *voorzitter* wijst de spreker erop dat in de vorige vergadering het jaarverslag van het Vlaams Vredesinstituut werd besproken (zie *Parl. St.* VI. Parl.2006-07, nr. 1135/1). De heer Van Goethem had zijn opmerkingen op dat moment moeten maken, want dan

had hij met hen het debat kunnen aangaan. Vandaag kan de voorzitter aan het Vredesinstituut het woord niet verlenen, want het gaat over het jaarverslag van de Vlaamse Regering. Wat de heer Van Goethem doet, is geen correcte manier van werken.

Mevrouw *Anne Marie Hoebeke* weerlegt de opmerking van de heer Van Goethem over de ivoren toren. Zij wijst op het verslag, op de actualisering van de gegevensstroom naar de burgers via het internet en op de andere maandelijkse verslagen van de administratie. Zij getuigen van een open geest. Het beleid is veel meer doorzichtig dan de heer Van Goethem suggereerde, besluit zij.

De VLD-fractie is heel tevreden met het feit dat de minister en de administratie snel op de bal spelen en dat zij van plan zijn het jaarverslag voortaan zo snel mogelijk na het jaareinde aan het parlement te bezorgen. Ook zij wil zo vlug mogelijk een Vlaams decreet, maar weet dat het niet evident is om de strengere reglementering, die er voor een stuk in Vlaanderen al is, in een decreet vast te leggen. Er is immers ook een Europese gedragscode, die door de omringende landen als een richtlijn wordt gehanteerd. Zij vermoedt dat de Vlaamse decreetgever een en ander zal aftoetsen. De VLD-fractie wil vermijden dat een Vlaamse regeling die strenger is dan die in de andere gewesten of in de buurlanden, aanleiding zal geven tot shopping, ook intergewestelijk.

Verder treedt zij de opmerkingen van het Vredesinstituut bij en stelt zij vast dat uit de rapportering en uit de toelichting een positieve boodschap naar voren komt. Als die rapportering zoals beloofd voortaan ook vroeger aan het parlement wordt overgemaakt, zal dat zijn taak vergemakkelijken.

De heer *Jan Laurys* heeft een vraag bij de disproportie tussen de bedragen in de twee halfjaarlijkse verslagen. Het totale bedrag voor vergunde aanvragen tot uitvoer bedroeg in het eerste semester ruim 135 miljoen euro, wat in het tweede semester bijna is gehalveerd. Voor de invoer is het omgekeerd, van 5.684.000 euro naar 22.844.000 euro. Is daar een uitleg voor?

Hij blijft het eigenaardig vinden dat doorvoer plaatsvindt naar landen waar een embargo op rust, zoals Sierra Leone en Liberia. Hoe komt dat?

Wat de geweigerde vergunning voor uitvoer naar Oostenrijk betreft, vermoedt hij dat een administratieve vergissing is rechtgezet want het dossier duikt weer op bij de afgeleverde vergunningen.

De heer *Jan Roegiers* drukt zijn tevredenheid uit over het feit dat men voor het eerst het jaarverslag van de Vlaamse Regering naast dat van het Vlaams

Vredesinstituut kan leggen, zodat de subcommissie over meer elementen beschikt om haar controlerende functie te kunnen uitoefenen. Wat hem wel zorgen baart, is dat men voor 75 percent van de export, die naar bevriende landen gaat, niet weet wie de eindgebruiker is. Andere leden gaven al voorbeelden. Hij begrijpt dat de minister geen pasklaar antwoord kan geven maar de vraag rijst wel hoe de controle daarop kan verhoogd worden.

Hij weet dat de VS voor zij vergunningen afleveren, exact willen weten wie de eindgebruiker is. Als een kolossaal land dit kan, moet dat zeker voor een veel kleinere entiteit als Vlaanderen mogelijk zijn. Vlaanderen zou een voorloper in de EU kunnen zijn. De spreker herinnert aan de voortrekkersrol die België speelde op het vlak van antipersoonsmijnen. Ook op het vlak van de hightechwapenhandel moet dat mogelijk zijn.

Wat hem verder in het jaarverslag opviel was de doorvoer naar een aantal Afrikaanse landen waar problemen zijn, zoals Nigeria, Angola, Guinée en Sierra Leone. Op dat laatste land rust een wapenembargo, behalve als de eindgebruiker door de VN wordt gecontroleerd. Vermits de vergunning is toegekend neemt de heer Roegiers aan dat zulks voor dit dossier het geval is. Toch wil hij graag weten waarover het gaat. Verder informeert hij naar de contacten die de administratie heeft met de VN om dat soort zaken te controleren.

Op de vraag van de heer Glorieux over het samenwerkingsakkoord bevestigt minister *Moerman* dat het wel degelijk om versie 30 ging. Er is eindelijk een akkoord, dat nu kan worden geïmplementeerd. De schriftelijke procedure voor het Overlegcomité gaat nu van start. Na de eerste werkingsperiode, dus volgend jaar, zal zij beter kunnen zeggen hoe het loopt. Voor de Vlaamse Regering is het allerbelangrijkste de informatie-uitwisseling. Noodzakelijk voor Vlaanderen is om op regelmatige en consistente wijze bijgewerkte landenfiches van Buitenlandse Zaken te ontvangen, met een onderdeel mensenrechten. Zonder die informatie kan de geregionaliseerde bevoegdheid immers niet worden uitgeoefend, dat kon niemand ontkennen.

Een ander beleidsmatig belangrijk element is de vertegenwoordiging in de internationale exportcontroleorganen. Er werd besloten om telkens een woordvoerder en een assessor aan te stellen, naar analogie met de type 2-raden in de EU. Het woordvoerschap in de diverse werkgroepen en niveaus wordt bepaald in functie van de behandelde materie en de bevoegdheden van hetzij de gewesten, hetzij de federale overheid in die materie. In alle omstandigheden wordt het 'Belgische' standpunt terzake bepaald na overleg met alle betrokken niveaus, op-

nieuw naar analogie met de praktijk in de EU-raden. De bevoegdheden van de gewesten moeten gereflecteerd worden in de internationale organen, benadrukt de minister. Dat stond al in de beleidsnota en in de opeenvolgende beleidsbrieven.

Wat de landen betreft, lijkt het haar het eenvoudigst de dossiers uit de door de leden genoemde landen te overlopen. Zij begint met Angola. Het ging daar over de doorvoer vanuit Denemarken van 27 gebruikte legervrachtwagens naar de Angolese overheid voor de ontmining van het land. Het eindgebruik werd aan de FOD Buitenlandse Zaken bevestigd door de Angolese ambassadeur. Het 'end-user statement' is gecertificeerd door de Belgische consul. Angola heeft de conventie op het verbod van landmijnen geratificeerd. Ook de directeur van het nationale reconstructiebureau, die ook lid is van de ontminningscommissie van de VN in Angola, ondertekende het end-user statement. De vroegere embargo's tegen Angola zijn na de ondertekening van het 'MoU' opgeheven.

Vervolgens gaat de minister in op India, waar het ging om de uitvoer van software en een stukje hardware inzake trillingstechnologie. De hardware stuurt triltafels aan, die aan mechanische structuren trillingen opleggen voor het uittesten van stabiliteit. De uitvoer was gericht naar de Indische krijgsmacht voor de opsporing van natuurlijke frequenties en vormen van mobiele bruggen en het nagaan van de structurele weerstand tegen trillingen teweeggebracht door de overtocht met militaire voertuigen. De minister benadrukt dat het gaat om vrije goederen, die toch een wapenvergunning behoeften omdat ze onder de 'catch all' voor militaire eindbestemmingen vallen. Dezelfde motivering geldt voor zowel de software als de hardware.

Verder is er ook een dossier van de uitvoer van visualisatieschermen naar een defensiegerelateerd bedrijf in India voor de grafische weergave op consoles van een project voor de organisatie van informatie met behulp van een computer. Het end-user statement werd geauthentificeerd door de ambassade. Er was ook nog een tweede aanvraag voor de export van visualisatieschermen naar een gekend defensiegerelateerd bedrijf in India voor de ontwikkeling van een maritiem bewakingssysteem. Het end-user statement werd geauthentificeerd door de Belgische ambassade.

Naar Israël werd niets uitgevoerd. Naar één privébedrijf in Israël werden onderdelen voor een thermische camera uitgevoerd met als eindbestemming de overheid in de VS. De uitvoer was dus in elk geval niet naar een eindbestemming in Israël. Alle andere aanvragen betroffen invoer uit Israël, de eerste voor langeafstandsherkenning- en observatiesystemen, de

tweede voor telescopische kolven voor geweren van de federale politie, de derde voor onderdelen van thermische camera's, en de vierde voor vier stuks laserafstandmeters.

Voor zover de minister weet, werd slechts één andere vergunning voor het Midden-Oosten behandeld, met name voor de uitvoer van luchthavenverlichting met bijhorende kabels naar Koeweit. Eindgebruiker is het Amerikaanse leger dat daar gestationeerd is.

In Liberia ging het om de doorvoer van goederen van de strijdkrachten van Bangladesh naar haar militaire component in UNMIL. Naar Nigeria werd een auto doorgevoerd vanuit de VS, die bepantserd is met kogelwering. Het ging meer bepaald om een Toyota Landcruiser.

In Pakistan ging het om verschillende artikelen: wisselstukken voor compressoren, die gebruikt worden voor het vullen van persluchtflessen; koolstoffilters voor de zuivering van lucht; onderdelen voor verstelbare schroeven; luchtkleppen voor startcompressoren; inox koppelingen voor de verstelbare schroeven van mijnenjagers. Alle zijn vrije goederen, maar hadden een wapenvergunning nodig vanwege het gebruik voor militaire doeleinden.

Ook in Sierra Leone betrof het doorvoer vanuit de VS. Het ging om militaire voertuigen met als eindgebruiker de ECOMOG, de militaire waarnemers van de Economische Gemeenschap van West-Afrikaanse Staten. Ze zullen worden gebruikt voor de ondersteuning van vredes- of humanitaire missies in de regio. De Amerikaanse uitvoerlicentie was geldig. Er is inderdaad een EU-standpunt dat militaire goederen onder embargo stelt, behalve voor de VN en ECOMOG. Later is er nog een tweede soortgelijk dossier geweest voor de doorvoer van voertuigen en onderdelen.

Tot slot wil de minister de subcommissie het volgens haar heel mooie dossier van de toiletten niet onthouden. Het Indische ministerie van defensie had beslist om gefabriceerde bouwwerken en constructiematerialen voor de bouw van huis- en toiletblokken te schenken aan het ministerie van Defensie van Sierra Leone. De doorvoer van drie en zes containers was voorzien. Er was echter geen uitvoervergunning uit India, zij het wel een MoU tussen India en Sierra Leone, wat evenwel niet volstaat voor doorvoer. De goederen lagen een tijd in een Antwerps depot en tot het in orde kwam, heeft India voor de opslag moeten betalen. Dat heeft maanden aangesleept.

Als de eindbestemming en de eindgebruiker van elkaar verschillen, wordt dat aangeduid in het rapport, ter vergroting van de transparantie. De heer Roegiers vroeg haar waarom zij niet hetzelfde doet

als de VS. Welnu, zelfs als zij in alle gevallen van overheden een verklaring zou kunnen eisen, dan nog heeft zij geen enkele mogelijkheid om de naleving af te dwingen. Vlaanderen is bevoegd voor wapenuitvoer, maar heeft geen leger. Zelfs mocht er een zijn, dan was het wellicht niet afschrikwekkend genoeg. De Vlaamse Regering gaat zo ver als ze kan in het vragen van garanties. Maar voor een garantie die voor 100 percent sluitend is, moet men een absoluut verbod tot wederverkoop en schenking in de vergunning inschrijven. En dan nog beschikt Vlaanderen niet over controlemogelijkheden. In het geval van de bevriende landen, die zoals gezegd voor 75 percent instaan, heeft zij vertrouwen in de exportcontrole van die landen.

De heer *Roegiers* repliceert dat in het geval van uitvoer naar de VS de Vlaamse overheid niet zeker weet dat dit niet weer uitgevoerd wordt naar een land waar Vlaanderen niet zelf zou aan leveren. Dat is toch zorgwekkend. Minister *Moerman* vindt dit geen technische maar een politieke kwestie. Voor haar vormen de VS een bevriende staat.

De heer De Loor zei dat de interpretaties van de EU-gedragscode van elkaar weg groeien. Dat kan zijn, zegt de minister, maar er is maar één oplossing. De EU-gedragscode moet positief recht worden en in heel Europa toegepast worden. Thans is het zo dat zij wet is geworden in Duitsland en België maar in de andere landen een gedragscode bleef. Maar zelfs als zij overal wet mocht worden, zouden er verschillende interpretaties zijn. Die verschillen bestaan zelfs tussen de gewesten binnen België en dat niet alleen voor wat de wapenhandel betreft. Dat kan men alleen maar oplossen door niet alleen de wetgeving maar ook de toepassing Europees te maken.

Vervolgens gaat ze in op de weigering van vergunningen. In het geval van Oostenrijk ging het over de uitvoer van visualisatieschermen en toebehoren met het Oostenrijks leger als eindgebruiker. De aanvraag werd eerste geweigerd bij gebrek aan IIC. Dat certificaat kwam er inmiddels wel en de vergunning werd toegekend. Naar aanleiding daarvan werd besloten om de administratieve praktijk voortaan te veranderen. Vanaf 2007 worden dergelijke dossiers teruggestuurd als onvolledig in de plaats van geweigerd. Ze hoeven dan niet eerst formeel geweigerd om bij aanvulling van de ontbrekende administratieve documenten formeel te worden goedgekeurd bij voorlegging aan de minister. Formele weigeringen zullen dan alleen nog op grond van de beoordeling en de toetsing aan de criteria van de EU-gedragscode plaatsvinden.

Een aanvraag voor China werd geweigerd omdat voor dat land een vrijwel allesomvattend wapenem-

bargo bestaat. De eindgebruiker was een overheidsinstituut dat volgens zijn eigen website in luchtvaart en defensie actief is. Ook een aanvraag voor Thailand werd geweigerd op basis van inhoudelijke criteria.

Een dossier over Venezuela is herhaaldelijk teruggekeerd. Eerst was er een negatieve beoordeling door de dienst Controle Wapenhandel. De minister zond het terug naar de adviescommissie die bij consensus een negatief advies uitsprak, waarop de minister de vergunning weigerde.

Wat het Vlaamse decreet betreft, is er momenteel besloten tot een bijkomende benchmarkingstudie op Europees vlak. Het bestek is klaar en wordt kortelings gegend.

Als de heer Van Goethem zegt dat het Vlaams Vredesinstituut het effect op de werkgelegenheid moet onderzoeken, is het aan hem om dat te vragen, want het instituut is een paraparlementaire instelling.

De *voorzitter* wijst de minister erop dat het oprichtingsdecreet ook aan de regering de mogelijkheid geeft een dergelijke opdracht te geven.

Het zou in elk geval interessant zijn, zegt de *minister*.

Het verschil tussen de twee halfjaarlijkse rapporten wordt om te beginnen verklaard door de stillere zomerperiode. Bovendien hangt de fluctuatie af van de grootte van de individuele dossiers.

De heer Eloi *Glorieux* verklaart geen viscerale afkeer van de VS te hebben. Hij heeft wel afkeer van regimes en regeringen die het internationaal recht aan hun laars lappen, het Internationaal Strafhof niet erkennen of de uitspraken van het Internationaal Gerechtshof in Den Haag negeren. Dat is geen extreme maar een louter legalistische stellingneming. Men mag van landen waarmee Vlaanderen wapens verhandelt, verwachten dat zij de internationale rechtscolleges en rechtsregels respecteren. Dat geldt voor de VS even goed als voor om het even welk ander land.

De heer *Glorieux* stelt vast dat de minister zegt dat een garantie nooit volledig sluitend is. Men weet met wapens inderdaad nooit waar ze later, misschien over twintig jaar, ooit belanden. Dat is trouwens een van de motieven van het lid om de wapenhandel te bestrijden. Maar men kan tenminste toch een verklaring vragen dat de landen waarnaar uit- of doorgevoerd wordt, de wapens gebruiken in overeenstemming met de Europese gedragscode. Het is waar dat die niet overal geldt, maar in België is zij wel wet. De rigoureuze naleving daarvan vereist dat Vlaande-

ren aan de landen waaraan het wapens levert en die men op redelijke wijze ervan kan verdenken ze te gebruiken in een illegale oorlog die strijdig is met de Europese gedragscode, toch ten minste een verklaring vraagt. Hij beseft dat het om een politieke, symbolische daad gaat, maar liever dat dan helemaal niks. Want op dat laatste komt het neer als men zegt: het is officieel een bevriende staat, dus ze doen maar.

Minister *Moerman* wijst erop dat symbolische daden niet veel opleveren maar wel het risico met zich meebrengen dat men niet meer zal hoeven te leveren. Vlaanderen mag dan goede producten hebben, het heeft geen monopolie. Zij attendeert de subcommissie erop dat het Baekelandtjaar begonnen is. De Gentenaar Baekelandt vond het bakeliet uit en week uit naar de VS. Al zijn afstammelingen spreken Engels. Op de tentoonstelling in Gent ziet men naast telefoontoestellen, radio's en dergelijke ook een foto over de landing van de geallieerden in Normandië, die staan te kijken naar bakelieten landmijnen. Die waren toen niet opspoorbaar met de normale detectieapparatuur, want bakeliet is een kunststof en geen metaal. Als Baekelandt vandaag aan de minister steun zou vragen voor onderzoek op grond van de geldende IWT-richtlijnen, dan was er geen bakeliet.

De *voorzitter* herinnert de minister aan het dynamiet van Nobel. De heer *Glorieux* vult aan dat bakeliet pas nadien werd gebruikt voor landmijnen, maar niet specifiek met die bedoeling werd ontwikkeld.

Minister *Moerman* repliceert dat de IWT-richtlijnen zeggen dat men niet mag subsidiëren wat een militaire toepassing zou kunnen hebben. Zij hebben het niet over de bedoelingen van het onderzoek. Het is niet haar bedoeling defensieonderzoek met IWT-subsidies te betalen, maar zij blijft erbij dat de richtlijn te ver gaat.

Dat is volgens de heer *Glorieux* een excuus om de richtlijn ongedaan te maken. Wat de minister zegt, is noch de bedoeling, noch de draagwijdte van de richtlijn.

De verslaggever,

Anne Marie HOEBEKE

De voorzitter,

Jan ROEGIERS